

عمادالدین شیخ الحکمایی^۱

مهر و سجل احمد نیریزی

سنند

نسخه اصل وقف‌نامه مدرسه امامیه شیراز^۲ را خانواده مرحوم ملک از خارج از ایران خریدند و در سال ۱۳۸۵ به کتابخانه ملی ملک اهدا کردند. بانی و واقف این مدرسه امام ویردی‌بیگ و تاریخ سند ۱۰۹۴ق است. این سند، علاوه بر ارزش بسیار تاریخی و فرهنگی، برای تاریخ هنر خوشنویسی نیز اهمیتی ویژه دارد. وقف‌نامه طوماری بلند است به خط رقاع احمد نیریزی^۳ و در حاشیه سمت راست سنند، سجل (گواهی) او نیز دیده می‌شود. پیش‌تر نیز به خط او چند وقف‌نامه دفترچه‌ای از شاه سلطان‌حسین صفوی در کتابخانه‌های آستان قدس و موزه ملی و کتابخانه مجلس سراج کرده‌اند؛ اما این سند و یادداشت، با توجه به تاریخش، نکاتی تازه از زندگی نیریزی را افشا می‌کند. او در این نوشته خود را «فخرالدین احمد نیریزی‌الاصل شیرازی‌المسکن» خوانده و در ذیل نوشته از مهر خود (برگرفته از آیه ۶ سوره «صف») استفاده کرده است.

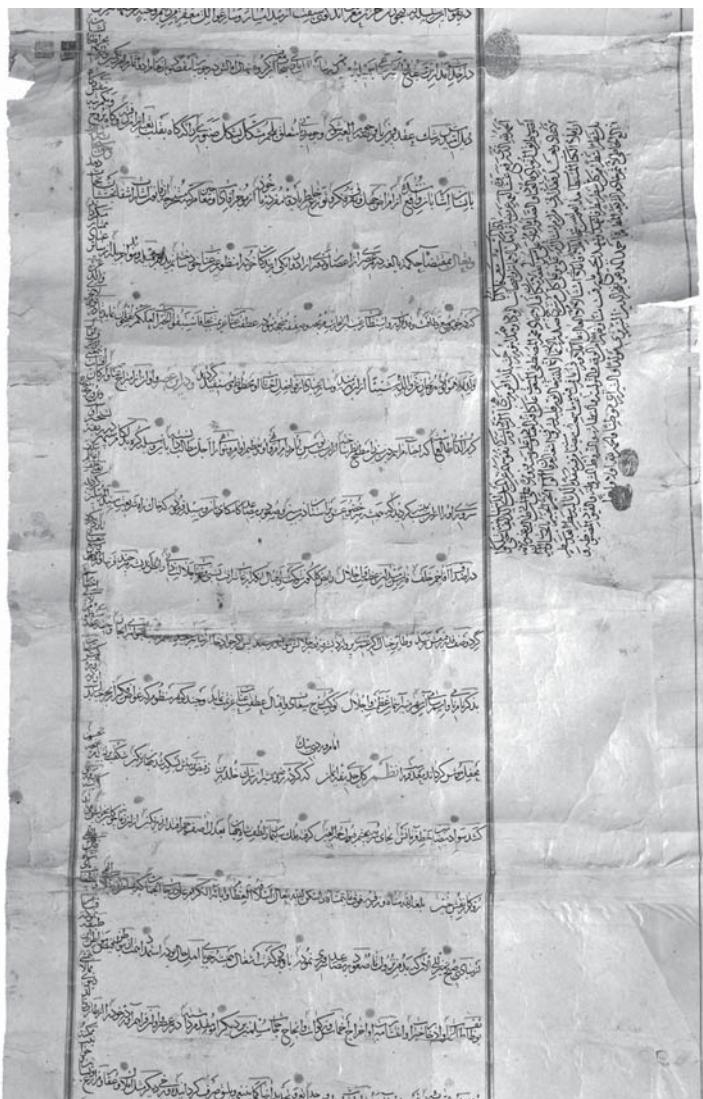
هیچ‌یک از منابعی که به زندگی او پرداخته‌اند به سکونت او در شیراز اشاره نکرده و مهری از او را ننموده‌اند. علاوه بر آنکه از این خوشنویس شهریار از ۱۰۸۷ تا ۱۰۹۶ق تنها دو نسخه از صحیفة سجادیه شناخته شده و نمونه حاضر می‌تواند بخشی از این خلاصه را پر کند، اصالت این سند می‌تواند به مقایسه و تطبیق غونه‌های منسوب به او کمکی شایان کند؛ بهویژه آنکه تقریباً همه رقمهای نسخه‌های نوشته به خط او با قلم رقاع کتابت شده است.

متن سجل

مادام الرب معی فلا ابالی

الحمد لله الذي رفع غشاوة العَمَة عن بصائر اهل الايمان و اصحاب الوداد و هداهم بنور رحمته الى اقوم مناهج الرِّشاد و زكي نفوسيم عن الميل الى الدّنيا الفانية حتى سلکوا / اصوب طريق الزَّهاد و العباد .

و الصلوة و السلام على متولى بقعة الامكان قبل الاجياد، محمد المصطفى المبعوث على كافة العباد و على وصيه و وزيره على بن ابي طالب و عترته الائمة / الاجماد.

و بعد، فقد أمرني من لزم أمثال أمره علىٰ و علىٰ كلّ من شرح صدره بالإيمان لأنَّ الله تعالى نور قلبه بشروق أشعة العرفان، الواقف الخير الخير بالحساب والميزان / ان أملاً الكتاب المستطاب هذا بعون الله سبحانه إملاً فأملاً امثلاً لأمره العالى ما أملاً و رقمت ما رقمت فيه غبٌ ما سمعت مضامينه من فيه مقدماً إلى تاليه سطرًأ بعد سطر / بل شطرًأ شطرًأ من كل سطرٍ سطريٍ فأشهدى و شهدت بجميع ما رقمت متناً و ظهرأ من الوقف والتولية والتظاره والشروط المشروطة والقيود المضبوطة و / أنا العبد الخاطئ الأئم، خادم الشّريعة المطهرة، أَحْمَد، المدعو بفخر الدين التيريزى مولداً و الشيرازى موطنًا و الحمد لله اولاً و اخراً.

[مهر] : (يأتي من بعد اسمه احمد). □

كتاب نامه

- افشار، ایرج. «وقنایه مدرسه امامیه شیراز» در: رسول جعفریان (و.).
میراث اسلامی ایران، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی، ۱۳۷۷، دفتر نهم.
مسار، محمدحسن. «احمد نیریزی» در: دایرة المعارف بزرگ اسلامی، ج. ۷.
بیانی، مهدی. /حوال و آثار خوشنویسان، تهران، علمی، ۱۳۶۳.
شیخ الحکمای، عمال الدین. «قرآن خطی کتابخانه مجلس، وقف قرائت امام زمان» در: وقف، میراث جاویدان، ش ۴ (۱۳۷۲)، ص ۴۵-۴۲.

پی نوشتها:

۱. پژوهشگر مؤسسه باستان‌شناسی دانشگاه تهران
۲. متن این وقف نامه را پیش تر استاد ایرج افسار بر اساس رونوشتی ناقام (بدون سجلات کامل) منتشر کرده است: رسول جعفریان (و.).
میراث اسلامی ایران، ص ۶۷۱ - ۶۸۳.
۳. برای شرح احوال او، نک: محمدحسن مساري، «احمد نیریزی»،
مهدی بیانی، /حوال و آثار خوشنویسان، ج ۴ و ۳، ص ۱۰۲۹ - ۱۰۴۱.
نیز برای قرائی دیگر به خط، او نک: عمال الدین شیخ الحکمای، «قرآن خطی کتابخانه مجلس، وقف قرائت امام زمان».

